C/2025/1183

21.3.2025

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto

Miten tukea yhteisötalouden toimijoita valtiontukisääntöjen mukaisesti: pohdintoja Enrico Lettan raportissa esitettyjen ehdotusten pohjalta

(oma-aloitteinen lausunto)

(C/2025/1183)

Esittelijä: **Giuseppe GUERINI**

Neuvonantaja	Samuel CORNELLA
Komitean täysistunnon päätös	11.7.2024
Oikeusperusta	työjärjestyksen 52 artiklan 2 kohta
Vastaava jaosto	”sisämarkkinat, tuotanto ja kulutus”
Hyväksyminen jaostossa	12.12.2024
Hyväksyminen täysistunnossa	22.1.2025
Täysistunnon numero	593
Äänestystulos (puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	216/4/1

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) korostaa, että on tärkeää sovittaa yhteen Euroopan unionin valtiontukisäännöt ja tarve antaa vahvaa julkista tukea yhteisötalouden toimijoille, jotka huolehtivat usein valtion aiemmin hoitamista tehtävistä.

1.2 ETSK muistuttaa yhteisötalouden toimijoiden merkityksestä pyrittäessä vastaamaan konkreettisesti unionin kansalaisten sosiaalisiin tarpeisiin ja tuo esiin, että myös Mario Draghin laatimassa Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuutta käsittelevässä raportissa muistutetaan kilpailukyvyn ja Euroopan sosiaalisen mallin välisestä yhteydestä ja huomautetaan, että on tärkeää säilyttää eurooppalaiset hyvinvointi- ja sosiaaliturvajärjestelmät. Yhteisötalouden toimijoiden yhteistä etua edistävä tehtävä olisikin tunnustettava EU:n valtiontukisäännöissä.

1.3 ETSK toteaa, että yhteisötalouden toimijoiden toiminta perustuu usein yhteisvastuumalliin, joka ei kuulu taloudellisen toiminnan käsitteen piiriin. Samaan aikaan kyseisten toimijoiden rajatylittävä terveydenhuoltoalan toiminta on usein merkitykseltään vähäistä ja niin pienimuotoista, ettei se vaikuta merkittävästi jäsenvaltioiden väliseen kilpailuun. Näin ollen olisi välttämätöntä ja kiireellistä, että komissio selventää edelleen taloudellisen toiminnan käsitettä ja rajatylittävää merkitystä näiden alojen yhteydessä.

1.4 ETSK katsoo, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) N:o 651/2014 6 jaksossa vahvistettuja epäedullisessa asemassa olevien tai alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työhönottoon myönnettävää tukea koskevia sääntöjä olisi tiukennettava ja yksinkertaistettava. Myös Enrico Lettan sisämarkkinoita koskevassa raportissa sekä tiedonannossa perusteista epäedullisessa asemassa oleville ja alentuneesti työkykyisille työntekijöille työllistämiseen myönnettävän yksittäistä ilmoitusta edellyttävän valtiontuen soveltuvuuden arvioimiseksi (työllistämistukia koskeva tiedonanto, EUVL C 188, 11.8.2009) ehdotetaan, että kyseisiä sääntöjä olisi päivitettävä vastaamaan nykyistä taloustilannetta.

1.5 ETSK katsoo, että nämä kaksi tukimuotoa on pidettävä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen suunnitellun tarkistuksen yhteydessä erityisinä ja erillisinä, ja korostaa, että sääntelykehyksen päivittämiselle asetettuja määräaikoja on tärkeää noudattaa.

1.6 ETSK suhtautuu myönteisesti myös toiseen Lettan raportissa esitettyyn ehdotukseen, jonka mukaan valtiontukien nykyistä oikeudellista kehystä on mukautettava yhteisötalouden yritysten lainan ja rahoituksen saannin helpottamiseksi.

1.7 ETSK toteaa, että viranomaiset eivät hyödynnä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin myönnettävää tukea koskevaa oikeudellista kehystä asianmukaisesti, vaan laiminlyövät usein niille perussopimuksissa annettua laajaa harkintavaltaa, joka koskee valtuuksia luokitella tietyt toiminnot yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi. ETSK katsoo, että tämä harkintavalta on erityisen laaja terveydenhuoltopalveluissa paitsi vertikaaliseen toissijaisuusperiaatteeseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvistä syistä myös siksi, että näillä palveluilla ei ole samoja sääntelystä johtuvia rajoituksia kuin muilla taloudellisesti merkittävämmillä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvillä palveluilla esimerkiksi verkkotoimialalla. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien sosiaalipalvelujen alirahoitus on EU:n jäsenvaltioissa yleistä, ja sen vuoksi olisikin korostettava yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan päätöksen 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan tärkeyttä ja merkityksellisyyttä. Sen sijaan, että kyseisten sosiaalipalvelujen alalla sovelletaan etupäässä vähämerkityksistä tukea koskevaa yleisasetusta, EU:n jäsenvaltioiden olisi ensisijaisesti sovellettava mainitun päätöksen 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaa aina, kun säännöksen soveltamisala sen sallii.

1.8 ETSK suhtautuu myönteisesti uuden Euroopan komission 18. heinäkuuta 2024 julkaistuihin poliittisiin suuntaviivoihin 2024–2029, joissa ilmoitetaan, että ”aiomme myös tarkistaa valtiontukisääntöjämme, jotta asumisen alalla voidaan toteuttaa tukitoimenpiteitä, jotka koskevat erityisesti kohtuuhintaista, energiatehokasta ja sosiaalista asuntotuotantoa”. ETSK toteaa, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevilla valtiontukisäännöillä voi tässä yhteydessä olla ratkaiseva merkitys, kun ajatellaan yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia torjua asuntoalan kriisiä, minkä asunto-osuuskuntien, asuntosäätiöiden, keskinäisten yhtiöiden ja monien hyväntekeväisyysjärjestöjen toiminta on osoittanut.

1.9 ETSK toteaa, että käyttöön voitaisiin ottaa joustolausekkeita, joilla höllennetään valtiontukisääntöjen soveltamista EU:n ja kansallista rahoitusta yhdistävän rahoituksen yhteydessä, kuten esimerkiksi Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) kansallisella tasolla myönnettävän rahoituksen tapauksessa. Vaikka kyseinen rahoitus kuuluu tällä hetkellä pitkälti EU:n lainsäädännön piiriin, siihen sovelletaan valtiontukisääntöjä, koska varojen kohdentaminen on kansallisten viranomaisten harkintavallassa. Sääntöjä ei kuitenkaan sovelleta pelkästään EU:sta peräisin olevaan rahoitukseen, kuten Horisontti Eurooppa -puiteohjelman rahoitukseen, jota hallinnoidaan EU:n tasolla ilman jäsenvaltion toimenpiteitä.

1.10 ETSK kehottaa Euroopan komissiota jatkamaan 19 hallituksen edustajan 12. helmikuuta 2024 allekirjoittamassa julistuksessa *Liège Roadmap for Social Economy in the European Union* esitetyn mukaisesti yhteisötalouden toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa antamalla yhdelle uuden komission kollegion jäsenelle erityinen valtuutus koordinoida täytäntöönpanoa.

2. **Taustaa**

2.1 Euroopan komission äskettäin julkaiseman raportin *Study on benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy* mukaan yhteisötalous työllistää EU:n 27 jäsenvaltiossa yli 11 miljoonaa ihmistä eli 6,3 prosenttia työssäkäyvästä väestöstä. Yhteisötalouden neljästä miljoonasta toimijasta 246 000 on yhtiömuotoisia yrityksiä, jotka tarjoavat ratkaisuja unionin kansalaisten suuriin hoitohaasteisiin. Nämä yritykset kattavat monenlaisia aloja, kuten sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut, kiertotalous, köyhyyden torjunta, sosiaalinen asuntotuotanto, ruokahävikin torjunta ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osallistava tuotanto.

2.2 Euroopan komission laatimassa yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa (COM(2021) 778 final) todetaan, että ”pitkäjänteistä ja pitkäaikaista sijoituspääomaa ei aina ole helposti saatavilla yhteisötalouden toimijoille. Viranomaiset eivät hyödynnä täysimääräisesti nykyisiä mahdollisuuksia helpottaa yhteiskunnallisten yritysten mahdollisuuksia osallistua julkisiin hankintoihin tai rahoitukseen tai EU:n nykyisten valtiontukisääntöjen tarjoamaa joustavuutta”.

2.3 Samassa asiakirjassa todetaan, että jäsenvaltiot eivät hyödynnä täysimääräisesti valtiontukisääntöjen potentiaalia yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvillä aloilla eivätkä ne hyödynnä täysimääräisesti myöskään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen potentiaalia, vaikka tämä mahdollistaisi sisämarkkinoille soveltuvan valtiontuen myöntämisen.

2.4 Neuvoston suosituksessa yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämisestä (2023/0179 (NLE)) todetaan seuraavasti: ”Viranomaiset eivät useinkaan hyödynnä parhaalla mahdollisella tavalla nykyistä valtiontukisääntöjen soveltamisalaa yhteisötalouden tukemiseksi silloin, kun markkinat eivät yksin takaa riittävää pääsyä työmarkkinoille ja sosiaalista osallisuutta. Sen sijaan ne rajoittavat toimiaan menettelyihin, jotka alittavat vähämerkityksisen tuen yleisen

enimmäismäärän, eivätkä käytä mahdollisuutta ottaa käyttöön komission asetuksen (EU) N:o 651/2014 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) mukaisia välineitä, kuten aluetukea, riskirahoitustukea ja tukea epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden palkkaamiseen.”

2.5 Äskettäin julkaistussa tutkimuksessa, joka koskee valtiontuen myöntämistä yhteiskunnallisille yrityksille rahoituksen saannin turvaamiseksi ja heikommassa asemassa olevien työntekijöiden palkkaamisen edistämiseksi palkkatukien avulla ([1]), selvitettiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamista ja vaikutusta yhteiskunnallisiin yrityksiin, jotka palkkaavat heikommassa asemassa olevia työntekijöitä jäsenvaltioissa. Tulokset osoittavat, että kansalliset viranomaiset soveltavat usein yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen sijaan muita sääntöjä, muun muassa EU:n valtiontukisääntöjen puutteellisen tuntemuksen, yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen monimutkaisuuden ja muiden hallinnollisten vaikeuksien vuoksi.

3. **Yleistä**

3.1 Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuutta käsittelevässä Mario Draghin laatimassa raportissa korostetaan kilpailukyvyn ja Euroopan sosiaalisen mallin välistä yhteyttä ja huomautetaan, että on tärkeää säilyttää eurooppalaiset hyvinvointi- ja sosiaaliturvajärjestelmät. Käsillä olevassa lausunnossa korostetaankin, että on tärkeää sovittaa yhteen Euroopan unionin valtiontukisäännöt ja tarve antaa vahvaa julkista tukea yhteisötalouden toimijoille, jotka huolehtivat usein valtion aiemmin hoitamista tehtävistä. Erityisesti olisi otettava asianmukaisesti huomioon yhteisötalouden toimijoiden tarjoamien terveydenhuoltopalvelujen markkinoiden erityisluonne. ETSK huomauttaa, että yhteisötalouden yritysten tavoitteena ei ole maksimoida sijoittajien kesken jaettavia voittoja vaan pikemminkin sijoittaa voitot takaisin yhteisötalouden yritysten toimintaan tai joka tapauksessa yhteiskunnallisten tai yleisen edun tavoitteiden saavuttamiseen.

3.2 Tässä yhteydessä on hyvä palauttaa mieliin EU:n tuomioistuimen yhdistetyistä asioista C-78/08 ja C-80/08 Paint Graphos 8. syyskuuta 2011 antama uraauurtava tuomio osuuskuntien vapauttamisesta yhteisöverosta. Tuomioistuin totesi tuomiossa, että osuuskuntien erityispiirteiden takia niiden ei voida katsoa olevan kaupallisten yhtiöiden tilanteeseen verrattavissa olevassa tilanteessa. Osuuskuntien erityispiirteisiin perustuvan erityisen verojärjestelmän laillisuuden tunnustamisen pitäisi kannustaa lainsäätäjiä omaksumaan sama poliittinen linja myös yhteisötalouden muiden toimijoiden osalta.

3.3 ETSK suhtautuu erittäin myönteisesti vähämerkityksisen tuen enimmäismäärän äskettäiseen mukauttamiseen 300 000 euroon tavanomaisella alalla ja 750 000 euroon yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavien toimijoiden osalta kolmen vuoden aikana, mutta toteaa, että vähämerkityksistä tukea ei voida pitää EU:n valtiontukisääntöjen mukaisena riittävänä oikeusperustana julkisen tuen myöntämiselle yhteisötalouden toimijoille sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla ([2]). Tästä huolimatta monet kansalliset viranomaiset soveltavat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen, työllistämistukia koskevan tiedonannon tai yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien valtiontukisääntöjen sijasta pääasiassa de minimis -sääntöjä, koska ne ovat rakenteeltaan yksinkertaisempia ja helpompia soveltaa ja koska viranomaiset eivät tunne yleistä ryhmäpoikkeusasetusta, vaikka se on ollut voimassa vuodesta 2014 lähtien.

3.4 ETSK on tietoinen siitä, että on mahdotonta laatia etukäteen luetteloa taloudellisesta ja muusta kuin taloudellisesta toiminnasta ja että tällainen erottelu on viime kädessä tehtävä kussakin tilanteessa tapauskohtaisesti, mutta korostaa, että yhteisötalouden toimijoiden toimintaa – kun sitä harjoittavat yhdistykset, joissa vapaaehtoiset osallistuvat voittoa tavoittelemattomaan toimintaan, ja joissakin tapauksissa yhteisötalouden toimijat, kuten osuuskunnat, keskinäiset yhtiöt ja säätiöt – voidaan pitää luonteeltaan yhteisvastuullisena ja voittoa tavoittelemattomana. Tällaisen toiminnan olisi näin ollen jäätävä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle.

3.5 ETSK toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen alalla ei juurikaan esiinny rajatylittävää liikkuvuutta eikä kyseisen alan palveluilla ole kysynnän kannalta rajatylittävää merkitystä, koska ne ovat luonteeltaan vain paikallisia. Joissakin tapauksissa saman valtion eri alueiden välinen sisäinenkin liikkuvuus on olematonta, mikä korostaa entisestään terveydenhuoltopalvelujen vahvaa paikallista luonnetta.

3.6 Vaikka sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tarjonta voi olla rajatylittävää, ETSK katsoo, että kansallisten viranomaisten olisi varmistettava syrjimätön pääsy sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen vankkaan rahoitustukijärjestelmään, joka on sopusoinnussa SEUT-sopimuksen 107 artiklan kanssa, ilman että valtiontukipuitteista tulee peruste vähentää julkista rahoitusta paikallisen tason sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta keskeisellä alalla.

([1]) *Study on State aid for access to finance for social enterprises and for the recruitment of disadvantaged workers in the form of wage subsidies.*

([2]) Sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen määritelmän osalta voidaan viitata Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevaan toimintasuunnitelmaan tai erityisesti tiedonantoon eurooppalaisesta hoito- ja hoivastrategiasta (COM(2022) 440 final).

3.7 Yhteisötalouden toimintasuunnitelmassa ja suosituksessa, jossa toimielimiä kehotetaan toimimaan yhteisötalouden toimijoiden potentiaalin vapauttamiseksi, on ilmaistu tietty poliittinen tahto, ja ETSK katsoo sen mukaisesti, että valtiontukisäännöissä olisi huomioitava näiden toimijoiden erityisluonne ja rooli sekä tunnustettava niitä koskevat sääntelylliset ehdot, joissa otetaan huomioon yhteisötalouden piirteet, ennen kaikkea lakisääteinen velvollisuus sijoittaa kaikki voitot ja ylijäämät tai suurin osa niistä yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen, kuten kansallisissa oikeudellisissa kehyksissä ja neuvoston suosituksessa todetaan.

4. **Kohti yhteisötalouden tavoitteiden kanssa johdonmukaisia valtiontukipuitteita**

4.1 Sisämarkkinoille soveltuvan tuen myöntämismahdollisuuksien osalta ETSK katsoo, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) N:o 651/2014 6 jaksossa vahvistettuja epäedullisessa asemassa olevien tai alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työhönottoon myönnettävää tukea koskevia sääntöjä olisi tiukennettava ja yksinkertaistettava ja että työllistämistukea koskevaa tiedonantoa olisi päivitettävä vastaamaan nykyistä taloustilannetta. Komissio voisi tähän liittyen toteuttaa konkreettisia ja nopeita toimia, joilla mukautettaisiin uudelleentyöllistämistä varten myönnettävän tuen enimmäismääriä. ETSK korostaa myös, että nämä kaksi tukimuotoa on pidettävä erityisinä ja erillisinä ja että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen päivittämiselle asetettuja määräaikoja on tärkeää noudattaa.

4.2 ETSK kannattaa voimakkaasti Enrico Lettan raporttiin sisältyvää ehdotusta, jonka mukaan näitä sääntöjä olisi arvioitava uudelleen ja parannettava (*Much More than a Market,* s. 106).

4.3 ETSK kannattaa myös toista kyseiseen raporttiin sisältyvää ehdotusta mukauttaa valtiontukien nykyistä oikeudellista kehystä, jotta helpotetaan yhteisötalouden yritysten lainan ja rahoituksen saantia.

4.4 ETSK katsoo, että yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) N:o 651/2014 – jossa vahvistetaan erityisedellytykset ”sisämarkkinoille soveltuvalle tuelle”, jota voidaan myöntää ilman komission ennakkohyväksyntää – mahdollisen tarkistamisen yhteydessä olisi nimenomaisesti tunnustettava yhteisötalouden toimijat. Tämä edellyttäisi sitä, että ryhmäpoikkeusasetukseen sisällytetään ”yhteisötalouden toimijoiden” normatiivinen määritelmä, mitä ehdotetaan myös Lettan raportissa. Yhteisötalouden toimijoiden toiminta ei useissa tapauksissa rikkoisikaan markkinoihin sovellettavia EU:n kilpailusääntöjä, koska kyseistä toimintaa harjoitetaan yritysmallissa, jossa ei pyritä maksimoimaan voittoja vaan sijoittamaan ne yhteisvastuuseen perustuvien sosiaalisten tai ympäristöön liittyvien tavoitteiden saavuttamiseen.

4.5 ETSK panee myös merkille, että kansalliset viranomaiset eivät hyödynnä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) N:o 651/2014 paikallisille infrastruktuureille myönnettävää investointitukea koskevaa 56 artiklaa asianmukaisesti etenkään terveydenhuoltopalvelujen edellyttämien investointien osalta, vaikka tämä artikla voi monissa tapauksissa tarjota riittävän oikeusperustan sisämarkkinasoveltuvuudelle ja tällä oikeusperustalla on suurempi potentiaali kuin vähämerkityksistä tukea koskevilla säännöillä.

4.6 ETSK toteaa, että viranomaiset eivät hyödynnä myöskään yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin myönnettävän tuen oikeudellista kehystä asianmukaisesti terveydenhuoltopalvelujen alalla. Toimivaltaiset valtion viranomaiset laiminlyövätkin usein niille perussopimuksissa annettua laajaa harkintavaltaa, joka koskee valtuuksia luokitella tietyt toiminnot yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi. ETSK katsoo, että tämä harkintavalta on erityisen laaja terveydenhuoltopalveluissa paitsi vertikaaliseen toissijaisuusperiaatteeseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen liittyvistä syistä myös siksi, että näillä palveluilla ei ole samoja sääntelystä johtuvia rajoituksia kuin muilla taloudellisesti merkittävämmillä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvillä palveluilla esimerkiksi verkkotoimialalla.

4.7 ETSK toteaa, että päätöksen N:o 21/2012 2 artiklan c alakohdassa, jossa määritellään tietyt korvaukset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi, ei aseteta ylärajaa korvaukselle ”yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta sellaisten sosiaalisten tarpeiden täyttämiseksi, joissa on kyse terveydenhuollosta, pitkäaikaishoidosta, lastenhoidosta, työmarkkinoille pääsystä ja paluusta, sosiaalisesta asuntotarjonnasta sekä muita heikommassa asemassa olevien ryhmien hoidosta ja sosiaalisesta osallisuudesta”. ETSK kehottaakin kansallisia viranomaisia hyödyntämään paremmin näitä säännöksiä.

4.8 ETSK on samaa mieltä siitä, että terveydenhuoltopalvelualalla on jo pitkään kulkenut jakolinja kahden tulkintatavan välillä: negatiivisen tulkinnan, jossa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevia säännöksiä pidetään poikkeuksena EU:n kilpailulainsäädännöstä, ja uuden positiivisen tulkinnan, jonka mukaan kyseiset säännökset ilmentävät kansalaisten oikeuksia (Fiedziuk, N. A., *Services of general economic interest and the Treaty of Lisbon: Opening doors to a whole new approach or maintaining the ‘status quo’*, European Law Review, 2011, s. 229).

4.9 Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevien sääntöjen soveltaminen on usein kansallisille viranomaisille teknisesti vaikeaa ja aiheuttaa hallinnollista taakkaa, erityisesti kun on kyse erityisten toimeksiantoasiakirjojen laatimisesta tai kyvystä ymmärtää monimutkaisia juridisia käsitteitä, kuten ”kohtuullinen voitto”. Tämä johtunee siitä, että kaupalliselta rakenteeltaan vahvalle verkkotoimialalle aiheutuva hallinto- ja sääntelytaakka ulottuu myös hyvin erilaiselle terveydenhuoltopalvelujen alalle. Tästä voi tulla ongelma ensisijaisesti paikallisella tasolla tarjottavissa sosiaalipalveluissa (Merola, 2012, European State Aid Law Quarterly, 2/2012, s. 29).

4.10 ETSK kehottaakin tekemään kansallisella ja EU:n tasolla erityisiä investointeja, joilla edistetään kansallisten viranomaisten koulutusta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen sääntelypuitteiden tarjoamista mahdollisuuksista erityisesti terveydenhuoltopalvelujen osalta, ja kehottaa keräämään esimerkkejä hyvistä käytännöistä ja kansallisista kokemuksista ja saattamaan ne yleisesti saataville.

4.11 ETSK muistuttaa tässä yhteydessä käytännön työssä erittäin hyödylliseksi osoittautuneesta asiakirjasta ”Opas valtiontukea, julkisia hankintoja ja sisämarkkinoita koskevien Euroopan unionin sääntöjen soveltamiseksi yleishyödyllisiin taloudellisiin palveluihin, erityisesti yleishyödyllisiin sosiaalipalveluihin” – SWD(2013) 53 final/2, julkaistu vuonna 2013 – ja kehottaa päivittämään asiakirjan, sillä sen alkuperäisestä julkaisemisesta on kulunut yli kymmenen vuotta.

4.12 ETSK suhtautuu myönteisesti seuraavan Euroopan komission poliittisiin suuntaviivoihin 2024–2029, joissa ilmoitetaan, että ”aiomme myös tarkistaa valtiontukisääntöjämme, jotta asumisen alalla voidaan toteuttaa tukitoimenpiteitä, jotka koskevat erityisesti kohtuuhintaista, energiatehokasta ja sosiaalista asuntotuotantoa”. ETSK toteaa, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevilla valtiontukisäännöillä voi tässä yhteydessä olla ratkaiseva merkitys, kun ajatellaan yhteisötalouden toimijoiden mahdollisuuksia torjua asuntoalan kriisiä, minkä asunto-osuuskuntien, asuntosäätiöiden, keskinäisten yhtiöiden ja monien hyväntekeväisyysjärjestöjen toiminta on osoittanut.

4.13 ETSK toteaa myös, että käyttöön voitaisiin ottaa joustolausekkeita, joilla höllennetään valtiontukisääntöjen soveltamista EU:n ja kansallista rahoitusta yhdistävän rahoituksen yhteydessä, kuten esimerkiksi Euroopan sosiaalirahastosta (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) kansallisella tasolla myönnettävän rahoituksen tapauksessa. Vaikka kyseinen rahoitus kuuluu tällä hetkellä pitkälti EU:n lainsäädännön piiriin, siihen sovelletaan valtiontukisääntöjä, koska varojen kohdentaminen on kansallisten viranomaisten harkintavallassa. Sääntöjä ei kuitenkaan sovelleta pelkästään EU:sta peräisin olevaan rahoitukseen, jota hallinnoidaan EU:n tasolla ilman jäsenvaltion toimenpiteitä.

4.14 Yhdeksäntoista jäsenmaan hallituksen edustajat allekirjoittivat 12. helmikuuta 2024 Belgian puheenjohtajakaudella julistuksen *Liège Roadmap for Social Economy in the European Union*, jossa ehdotetaan yhteisötalouden toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa varten 25:tä erityistä toimenpidettä. ETSK toivoo, että uusi komissio ottaa nämä ehdotukset toimikaudellaan huomioon.

Bryssel 22 päivänä tammikuuta 2025.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Oliver RÖPKE